

Izložba Faust Vrančić u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti

Skuhala Karasman, Ivana

Source / Izvornik: **Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine, 2016, 42, 253 - 255**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:261:472482>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Institute of Philosophy](#)

Izložba *Faust Vrančić* u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti

Autorice izložbe: Marijana Borić i Vanja Flegar, Strossmayerova galerija starih majstora, Palača HAZU, Zrinski trg 11. Otvorenje: 12. travnja 2016. u 11 sati u okviru Dana otvorenih vrata HAZU.

Deplijan na hrvatskom jeziku *Faust Vrančić*, deplijan na engleskom jeziku *Faust Vrančić*.

U Strossmayerovoj galeriji starih majstora, u palači HAZU, u Zagrebu 12. travnja 2016. godine u okviru Dana otvorenih vrata Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti otvorena je izložba povodom 400. obljetnice objavljivanja djela *Machinae novae* (Venecija, 1615/1616) hrvatskog renesansnog polihistora Fausta Vrančića (Šibenik, 1551 – Venecija, 1617). Važnost obljetnice tog značajnog djela renesanse istaknuo je i UNESCO uvrstivši je među značajne svjetske obljetnice u 2015. godini. Time je i Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti dala doprinos obilježavanju Vrančićeve obljetnice.

Izložba je organizirana u sklopu aktivnosti projekta *Upoznajmo hrvatsku znanstvenu baštinu* koji financira Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a koji vodi Marijana Borić. Partneri izložbe, koji su za ovu priliku ustupili dio svoje građe, bili su: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Tehnički muzej »Nikola Tesla« iz Zagreba, Memorijalni centar »Faust Vrančić« iz Prvić Luke, Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić« iz Šibenika i Muzej grada Šibenika. Autorice koncepcije izložbe bile su Marijana Borić, koja je ujedno i autorica tekstova, i Vanja Flegar, obje s Odsjeka za povijest prirodnih i matematičkih znanosti u Zavodu za povijest i filozofiju znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Partneri izložbe koji u realizaciji multimedijskog dijela programa bili su Memorijalni centar »Faust Vrančić« te Nenad Obrenović i Hrvoje Šajbinger, autori četverodijelnog dokumentarnog serijala o Faustu Vrančiću *San o strojevima* (Dokumentarni program Hrvatske radiotelevizije, 2012). Tijekom trajanja izložbe bilo je organizirano stručno vodstvo autorica kroz izložbu. Premda je povod organizaciji izložbe obljetnica djela *Machinae novae* te je naglasak izložbe upravo na tom Vrančićevu djelu, autoricama je bio cilj prikazati život i djelo Fausta Vrančića u cjelini, dakle svu širinu njegovih interesa i doprinosa različitim područjima.

Autorice su izložbu tematski podijelile na četiri dijela:

1. život i rad Fausta Vrančića;
2. objavljena djela Fausta Vrančića;
3. *Machinae novae*;
4. prisutnost Fausta Vrančića danas.

Izloženi panoi pratili su odrastanje, obrazovanje i razvoj ovog šesnaestostoljetnog Šibenčanina. U vitrinama su bili izloženi i komentarima popraćeni pretisci Vrančićevih objavljenih djela. Riječ je o *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum, Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmaticae et Ungaricae* (Venecija, 1595), drugom proširenom sedmojezičnom izdanju Petra Loderckera, novijim pretiscima koji su napravljeni u Hrvatskoj i *Životu nikoliko izabranih divic* (Rim, 1605). Bila je izložena i reprodukcija naslovnice *Logica nova suis ipsius instrumentis formata et recognita* (Venecija, 1616), koju je iz svoje građe ustupio Memorijalni centar »Faust Vrančić«.

Također su bile izložene knjige suvremenih istraživača života i djela Fausta Vrančića: *Kršćanska etika Fausta Vrančića kao filozofija života u retrospekciji i kontinuitetu prosudbenih odjeka ranije i kasnije etičko-filozofske tradicije* (Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo, 1996) Krešimira Čvrljka te prijepis i prijevod dijela teksta Vrančićeve *Logike* objavljeni u knjizi *Hrvatska filozofija od 12. do 19. stoljeća: Izbor iz djela na latinskom*, 2. svezak, ur. Erna Banić-Pajnić, Mihaela Girardi-Karšulin, Filip Grgić, Ivana Skuhala Karasman (Zagreb: Institut za filozofiju, 2015).

Na posebnim panoima su bili izloženi i tematski grupirani gotovo svi bakrorezi (mlinovi, mostovi, tehnološki procesi...), pomoću kojih je Faust Vrančić u djelu *Machinae Novae* prikazao svoje izume i poboljšanja tuđih ideja. Dio izloženih projekata na panoima popraćen je i izvornim Faustovim komentarijima, u prijevodu Vladimira Muljevića na hrvatski i engleski jezik. Svi izloženi crteži rastumačeni su pomoću legendi u svojim osnovnim karakteristikama koje naglašavaju njihove osobitosti.

Autorice su osim navedenog izložile i *Govor na pogrebu Fausta Vrančića* Ivana Tomka Mrnavića (Šibenik: Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić«, 1993, ur. Milivoj Zenić, prev. Olga Perić). Uz to autorice su načinile odabir pisama Fausta, Mihovila i Antuna Vrančića preuzevši ih iz knjige *Sentimentalni odgoj. Antun i Faust Vrančić* (Šibenik: Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić«, 1995, prir. Darko Novaković, prev. Darko Novaković i Bratislav Lučin), kao i prepjeve Vrančićevih pjesama koje je napisao na latinskom jeziku, a koje svjedoče o Faustovom odrastanju i životu onog vremena.

Na izložbi su se mogli vidjeti akvareli akademske slikarice Dijane Kočice koja je svojim slikama upotpunila popularnu knjižicu *Faust Vrančić* (Šibenik:

Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić«, 2015), za koju je tekst napisala jedna od autorica izložbe Marijana Borić, zatim figure padobranaca *Homines volantes* akademske slikarice Zdenke Bilušić i fizičku rekonstrukciju *Mlina s pokretnim krovom* nastalu po Vrančićevoj skici, djelo Ivana Reljića i Hrvoja Stančića, koja je napravljena 3D ispisom. Posebno atraktivan bio je moderni aspekt izložbe zahvaljujući kojem su posjetitelji imali priliku igrati igrice vezane uz Vrančićevo stvaralaštvo, uživati u projekciji filma *Sanjam* koji pokazuje život Fausta Vrančića na Prviću, a koji je za Memorijalni centar »Faust Vrančić« napravila Kinoteka d.o.o., projekciji četverodijelnog serijala *San o strojevima* (Zemlja, Voda, Vatra, Zrak). Treba spomenuti da su posjetitelji mogli pogledati digitalizirana Vrančićeva djela *Machinae novae* i *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum, Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmaticae et Ungaricae* koja je ustupio Memorijalni centar »Faust Vrančić«. Neizostavan je detalj i model Vrančićeva padobranca u pravoj veličini uz koji su se posjetitelji mogli fotografirati. U sklopu izložbe bile su organizirane i edukativne radionice.

Autorice su panoima, popratnim tekstovima i ostalim eksponatima uspjele živopisno i informativno posjetiteljima predočiti život i djelo Šibenčanina Fausta Vrančića. Treba pohvaliti raznolikost eksponata i sadržaja koji su izložbu učinili zanimljivom svim uzrastima. Ova se izložba može uzeti kao ogledni primjer popularizacije hrvatske znanosti i filozofije. Zahvaljujući atraktivnoj koncepciji izložba je privukla velik broj posjetitelja. Dobra vijest za sve one koji nisu bili u mogućnosti pogledati izložbu: zbog velikog interesa izložba je otvorena do daljnjega.

Ivana Skuhala Karasman